

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1939 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående förslag till lag om vissa ändringar i värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443), dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 24 mars 1939 dagtecknad proposition, nr 233, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslagit riksdagen att *dels* antaga vid propositionen fogat förslag till lag om vissa ändringar i värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443), *dels ock* bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Propositionen har, såvitt angår lagförslaget, hänvisats till behandling av lagutskott och behandlats av andra lagutskottet. I övrigt har propositionen hänvisats till statsutskottet.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft fyra inom riksdagen väckta motioner, nämligen de i anledning av förevarande proposition samt likaledes den 24 mars 1939 dagtecknade propositionerna nr 232 angående vissa åtgärder för förstärkande av den personella försvarsberedskapen och nr 234 angående extra materielanskaffning m. m. för försvarsväsendet väckta likalydande motionerna I: 292 av herrar *Ohlin* och *Gärde* samt II: 453 av herr *Bergvall m. fl.*, i vad dessa avse nyssnämnda lagförslag, ävensom de i anledning av nu ifrågavarande proposition väckta likalydande motionerna I: 294 av herr *Domö m. fl.* och II: 449 av herr *Bagge m. fl.*

I motionerna I: 292 och II: 453 har hemställts, att riksdagen måtte be- myndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i motionerna anförts dels under budgetåret 1939/40 till extra repetitions- och beredskapsövning om 30 dagar inkalla de hären tilldelade värnpliktiga av årsklasserna (samt av årsgrupperna motsvarande årsklasserna) 1934, 1933 och 1932 jämte härför erforderligt reservbefäl och värnpliktigt befäl, dels att härutöver ålägga nämnda reservbefäl och värnpliktiga befäl skyldighet att i avslutning till och omedelbart före sagda övning tjänstgöra ytterligare tio, respektive fem dagar, och att de höjningar av anslag under vederbörliga titlar, som betingades av vad ovan föreslagits, måtte företagas, varjämte hemställts, att de ändringar i värnpliktslagen, som kunde erfordras vid ett bifall till motionerna, måtte utarbetas av vederbörande utskott.

I motionerna I: 294 och II: 453 har hemställts, att riksdagen måtte besluta

sådana ändringar i gällande värnpliktslag, som erfordrades för genomförandet av vissa i motionerna angivna åtgärder, och att vederbörande utskott måtte föreslå riksdagen dessa ändringar.

De i motionerna åsyftade åtgärderna äro följande:

1. ökning av utbildningstiden för värnpliktiga i allmänhet tillhörande armén och kustartilleriet till 210 dagar samt för studenter och likställda till 270 dagar;

2. upphävande av den s. k. kategoriklyvningen;

3. inkallelse under 1939—1940 av sju äldre årsklasser för efterutbildning.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i propositionen nr 233 och motionerna framlagda förslagen, får utskottet hänvisa till propositionerna nr 232 och 233 samt motionerna.

Enligt § 7 i *värnpliktslagen den 30 juni 1936* uttages vapenför värnpliktig till linjetjänst eller till ersättningsreserven. Icke vapenför värnpliktig, som icke är till krigstjänst oduglig, uttages till handräckningstjänst.

Enligt § 27 mom. 1 A utgör utbildningstiden för värnpliktiga i allmänhet, som uttagits till linjetjänst, vid infanteriet, trängtrupperna och intendenturtrupperna sammanlagt 175 dagar samt vid kavalleriet, artilleriet, ingenjörtrupperna, signaltrupperna, flottan och kustartilleriet sammanlagt 200 dagar. Här till kommer enligt § 36 mom. 1 en landstomsrepetitionsövning om 5 dagar eller i vissa fall en landstomsbefälsövning om 12 dagar.

För studenter och likställda utgör värnpliktstiden vid hären och kustartilleriet enligt § 27 mom. 1 B och C sammanlagt 260 dagar, vartill för värnpliktig, som varit uttagen till linjetjänst och undergått befälsutbildning, kommer en landstomsbefälsövning om 12 dagar.

I § 27 mom. 2 föreskrives en tjänstgöringstid för värnpliktiga, uttagna till ersättningsreserven eller till handräckningstjänst, om sammanlagt 180 dagar. Dessa värnpliktiga äro icke ålagda någon landstomsövning.

Till linjetjänst uttagas följande vapenföra värnpliktiga, nämligen enligt § 24 mom. 1 a) studenter och likställda, enligt mom. 1 b) å sjömanshus inskrivna maskinister och eldare samt av övriga å sjömanshus inskrivna värnpliktiga de, som sex månader eller därutöver varit inmönstrade till sjöfart, ävensom enligt mom. 1 c) bland övriga värnpliktiga samtliga inom Gotlands militärområde inskrivna och i övrigt ett i lagen bestämt antal värnpliktiga för varje försvarsgren, vad hären angår 25,574 man. Övriga vapenföra värnpliktiga uttagas till ersättningsreserven.

Beträffande värnpliktigas inkallande till tjänstgöring för annat ändamål än utbildning gäller enligt § 28, att då rikets försvar eller dess säkerhet eljest det kräver, Konungen må efter statsrådets hörande till tjänstgöring inkalla beväringen eller de större eller mindre delar därav, som finnas behövliga.

I § 36 mom. 2 värnpliktslagen angivas förutsättningarna för landstormens inkallande. Sålunda stadgas i första stycket, att Konungen, efter statsrådets hörande, må för hemortens försvar till tjänstgöring inkalla landstormen eller de större eller mindre delar därav, som finnas behövliga. Enligt andra stycket

äger Konungen, likaledes efter statsrådets hörande, till tjänstgöring inkalla sådana delar av landstormen, som erfordras till skydd för mobilisering av beväringen eller till skydd för särskilt hotade platser. Landstormsavdelning, som inkallats i enlighet med sist anförda bestämmelser, må likväl ej hållas samlad längre än högst femton dagar, såvida ej krig utbrutit före samma tids utgång. Slutligen må Konungen enligt tredje stycket i samma ordning till tjänstgöring inkalla sådan landstormen tillhörande värnpliktig, som är anställd å för krigsbruk i anspråk taget fartyg. Värnpliktig, som sålunda inkallas, må dock ej kvarhållas i tjänstgöring längre tid än som erfordras för hans ersättande med beväringen tillhörig värnpliktig, såvida krig ej dessförrinnan utbrutit.

I § 37 värnpliktslagen stadgas, att landstormen icke må användas utom rikets gränser, dock att till landstormen hörande värnpliktig, som ingår i besättningen å för krigsbruk uttaget fartyg, må användas för tjänst å sådant fartyg jämväl utom riket.

Enligt i kommandoväg utfärdade bestämmelser skola vid inskrivningsförrättningarna vid sjömanshus värnpliktiga i allmänhet, uttagna till linjetjänst, tilldelas marinen i allmän tjänst, såvida icke förut innehavd fast anställning vid krigsmakten eller annat skäl föranleder annan tilldelning.

I den ovannämnda propositionen nr 232 har framlagts förslag om vissa åtgärder i syfte att höja den personella beredskapen vid krigsmakten. Såvitt dessa beröra linjekontingenternas storlek och tjänstgöringstidens längd hava de av *föredragande departementschefen, statsrådet Sköld*, sammanfattats på följande sätt:

1) utökning av arméns linjekontingent med 750 man ävensom — såsom en övergångsåtgärd — överförande av 1,000 redan inskrivna ersättningsreservister till linjetjänst, därav 750 man till hären och 250 man till marinen (kustartilleriet);

2) utökning av den nuvarande tjänstgöringstiden, 200 dagar, för de av flottans värnpliktiga, som äro inskrivna å sjömanshus (de värnpliktiga i »allmän tjänst»), till 340 dagar för de under 1939 eller senare inskrivna och — såsom en övergångsåtgärd — till 260 dagar för dem, som omkring den 1 februari 1939 inryckt till tjänstgöring; i stället skola dessa flottans värnpliktiga befrias från landstormsövning; samt

3) införande av skyldighet för värnpliktiga, uttagna till linjetjänst vid hären eller tillhörande ersättningsreserven, att under fredstid, om och i den mån Konungen så förordnade, före utgången av fjärde året efter inskrivningsåret fullgöra en beredskapsövning om högst 30 dagar.

För genomförande av nämnda ändringar i de värnpliktigas tjänstgöring har inom försvarsdepartementet utarbetats förslag till ändringar i § 24 mom. 1, § 27 och § 36 mom. 1 värnpliktslagen. Med avseende å ikraftträdandet av dessa ändringar stadgas i förslaget, att bestämmelsen om ökad uttagning till linjetjänst vid armén skall första gången tillämpas vid inskrivning av värnpliktiga år 1940, varjämte meddelas en bestämmelse om förut omnämnda överföring av

redan inskrivna ersättningsreservister. Den ökade övningstiden för flottans värnpliktiga i allmän tjänst göres tillämplig å dem, som den 1 juli 1939 eller senare påbörja sin tjänstgöring, under det att den övergångsvis stadgade tjänstgöringstiden av 260 dagar göres tillämplig å dem, som börja sin tjänstgöring under första halvåret 1939. Skyldigheten att fullgöra beredskapsövning ålägges dem, som inskrivits 1936 eller senare. Från bestämmelsen om befrielse från landstormsövning för flottans värnpliktiga i allmän tjänst göres undantag för dem, vilkas tjänstgöring påbörjats före den 1 januari 1939. Med nu angivna undantag stadgas, att lagen träder i kraft omedelbart efter utfärdandet. Sistnämnda bestämmelse får emellertid huvudsakligen giltighet för de i propositionen föreslagna ändringarna i § 36 mom. 2 och § 37. Dessa innebära, att förutsättningen för landstormens inkallande skall vara densamma som för inkallande av beväringen, nämligen att rikets försvar eller säkerhet kräver åtgärden. Beträffande kvarhållande av landstormspersonalen i tjänstgöring har föreslagits, att de nu i lagen uppställda restriktionerna skola ersättas med en bestämmelse, att om det erfordras, att landstorm är inkallad under längre tid, inkallad personal skall efter lämplig tidrymd såvitt möjligt avlösas. Slutligen har föreslagits en jämkning av förbudet att använda landstormen utom riket, innebärande dels undantag från nämnda förbud jämväl för det fall att landstormsman tjänstgör å luftfartyg, dels rätt att icke blott kvarhålla utan även inkalla besättningsman till utrikes tjänst.

Statsutskottet har såsom ovan nämnts haft att behandla propositionen nr 232 jämte sexton i samband därmed stående motioner, bland dem motionerna I: 292 och II: 453 i de delar, som icke hänvisats till lagutskott. I sitt utlåtande nr 162 har statsutskottet till behandling upptagit de mera allmänna spörsmål, som direkt beröra förstärkt personell försvarsberedskap, ävensom därmed i visst samband stående motioner, samtliga dessa frågor i den mån de innefatta åtgärder i organisatoriskt hänseende eller av huvudsakligen ekonomisk art. Utskottet ämnar sedermera framlägga de förslag beträffande anlagen under fjärde huvudtiteln, som beröras av riksdagens ställningstagande till nu behandlade spörsmål.

Statsutskottet har givit sin anslutning till det i propositionen nr 232 framlagda förslaget. Beträffande det i fyra motioner framställda yrkandet, att vissa äldre årsklasser måtte inkallas till särskild beredskapsövning under år 1939, har utskottet framhållit, att Kungl. Maj:t ägde möjlighet att med stöd av §§ 28 och 36 i värnpliktslagen föranstalta om dylika inkallelser. Sedan propositionen nr 232 avlämnades, hade Kungl. Maj:t jämlikt förstnämnda lagrum inkallat 1935 års klass för tjänstgöring under innevarande budgetår, och inkallelse av 1936 års klass hade förutsatts skola äga rum under första halvåret 1940. Därest den utrikespolitiska situationen skulle komma att påkalla vidtagande av särskilda åtgärder av motsvarande slag jämväl under nästkommande budgetår å tid, då de föreslagna beredskapsförbanden ännu icke organiserats, ansåg utskottet lämpligt att jämväl ett inkallande av 1934 års klass till beredskapstjänstgöring komme att ske. Därigenom skulle nämligen ytter-

ligare en äldre årsklass erhålla ökad utbildning. Utskottet ansåg sig med detta uttalande hava besvarat motionerna i fråga.

Vidkommande det i två motioner framställda yrkandet om utökning av nuvarande utbildningstid för värnpliktiga erinrade utskottet därom, att departementschefens förslag i vissa avseenden innebure en förlängning av övningstiden. En ytterligare ökning i generell mening av övningstiden syntes utskottet icke nu böra beslutas, allrahelst som frågan härom torde få anses vara av sådan natur, att den icke kunde anses stå i omedelbart samband med de åtgärder för snabbt vinnande av nödvändig beredskap, varom här närmast är fråga. Utskottet avstyrkte alltså motionerna i nu berörda del.

Vad härefter beträffar det i nu senast åsyftade båda motioner jämväl väckta förslaget om den s. k. kategoriklyvningens upphävande har av utskottet framhållits, att en uppmjukning härutinnan i själva verket bleve en följd av departementschefens förslag att för övning under utbildningsåret 1939—1940 en stor del av ersättningsreserven skulle antingen överföras till linjetjänst eller inkallas till vapentjänst, ett förhållande som torde komma att föreligga, så länge särskild försvarsberedskap påfordrades. Ett definitivt upphävande av kategoriklyvningen, såsom motionärerna åsyftade, har utskottet däremot ansett vara en fråga, till vilken ställning icke borde tagas i nu förevarande sammanhang, varför utskottet ansett sig böra avstyrka motionerna jämväl i denna del.

Av det anförda har utskottet vidare ansett framgå, att utskottet icke funnit sig böra tillstyrka riksdagen att i enlighet med yrkande i vissa motioner hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande kategoriklyvningens upphävande.

Utskottets utlåtande utmynnar i en hemställan, innefattande att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 24 mars 1939 anförts och med iakttagande därjämte av vad utskottet påyrkat, vidtaga erforderliga åtgärder av organisatorisk art till förstärkande av den personella försvarsberedskapen samt medgiva, att de kostnader, som kunde uppkomma för genomförandet i enlighet med vad i berörda statsrådsprotokoll och av utskottet anförts av en förstärkning av den personella försvarsberedskapen under innevarande och beträffande 1934 års klass nästkommande budgetår, finge i den mån de vore av natur att normalt böra belasta vissa förslagsanslag, bestridas från å riksstaten för nämnda budgetår uppförda dylika anslag och i övrigt belasta anslaget till oförutsedda utgifter. Vidare har hemställts, bland annat, att vissa motioner, i vad de avsåge hemställan om utredning rörande ändring av värnpliktsbestämmelserna, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Riksdagen har den 13 maj 1939 bifallit vad statsutskottet i sitt nämnda utlåtande hemställt.

I förevarande sammanhang må erinras, att Kungl. Maj:t genom en den 5 maj 1939 dagtecknad proposition, nr 283, framlagt förslag till lag om ändrad

lydelse av § 28 mom. 2 värnpliktslagen, syftande till att användande av härens beväring utom rikets gränser må ske jämväl till fullföljande av överenskommelse, vartill riksdagen lämnat samtycke, om skydd av Ålandsöarnas neutralitet. Propositionen har hänvisats till behandling av utrikesutskottet.

Utskottet.

Såsom av den här ovan lämnade redogörelsen framgår har riksdagen vid behandlingen av statsutskottets utlåtande nr 162 tagit ställning till de mera allmänna spörsmålen i samband med frågan om förstärkt personell försvarsberedskap, i den mån fråga är om åtgärder i organisatoriskt hänseende eller av huvudsakligen ekonomisk art.

Statsutskottet har i sitt nyssnämnda utlåtande uttalat som sin uppfattning, att Kungl. Maj:ts i propositionen nr 232 framlagda förslag i ämnet vore av beskaffenhet att böra kunna tillgodose den personella försvarsberedskapen i ändamålsenlig omfattning och därför givit sin anslutning till detsamma.

Statsutskottet har vidare i sitt nämnda utlåtande avstyrkt vissa motioner med yrkanden om upphävande av den s. k. kategoriklyvningen, om hemställa till Kungl. Maj:t att låta verkställa utredning av frågan härom samt om ökning av den nuvarande utbildningstiden för värnpliktiga.

I anledning av motionsvis framställda yrkanden, att vissa äldre årsklasser måtte inkallas till särskild beredskapsövning, har statsutskottet uttalat, att det enligt utskottets mening vore lämpligt att under givna förutsättningar — liksom skett i fråga om 1935 års klass — jämväl 1934 års klass inkallades till tjänstgöring. Därigenom skulle ytterligare en äldre årsklass erhålla ökad utbildning. Statsutskottet har ansett sig med detta uttalande hava besvarat motionerna i fråga.

Riksdagen har godkänt statsutskottets uttalanden.

Andra lagutskottet finner ej skäl att, såvitt angår de lagfrågor, som i förevarande sammanhang komma under bedömande, intaga annan ståndpunkt till berörda spörsmål. Därest det utrikespolitiska läget skulle kräva, att 1934 års klass inkallas till beredskapstjänstgöring, torde en sådan inkallelse, på sätt skett i fråga om 1935 års klass, kunna ske med stöd av § 28 i värnpliktslagen. Någon lagändring läser sålunda icke för detta ändamål vara påkallad.

Beträffande det genom propositionen nr 233 framlagda lagförslagets detaljer får utskottet anföra följande. Genom propositionen har föreslagits bland annat sådan ändring i värnpliktslagen § 27 mom. 1 A c), att utbildningstiden vid flottan för de i § 24 mom. 1 b) omförmälda värnpliktiga — d. v. s. å sjömanshus inskrivna maskinister och eldare samt av övriga å sjömanshus inskrivna värnpliktiga de, som sex månader eller därutöver varit inmönstrade till sjöfart — skulle ökas från 200 till 340 dagar. Såsom av motiveringen till propositionen framgår, har avsikten härmed varit, att av de i § 27 mom. 1 A omförmälda värnpliktiga samtliga flottans värnpliktiga i »allmän tjänst» skulle erhålla den längre utbildningstiden. Med den föreslagna formuleringen skulle emellertid vissa sådana värnpliktiga, som tilldelas flottan i allmän tjänst, komma att ställas utanför den föreslagna förlängningen av värnpliktstiden, nämligen de å sjömanshus

inskrivna värnpliktiga, vilka icke varit inmönstrade till sjöfart i sex månader. Med hänsyn härtill torde lagtexten böra jämkas på det sättet, att i det föreslagna stadgandet i § 27 mom. 1 A c) uttrycket »de i § 24 mom. 1 b) omförmälda värnpliktiga» utbytes mot termen »de å sjömanshus inskrivna värnpliktiga». I anslutning härtill torde den genom propositionen föreslagna lagtexten böra ytterligare jämkas sålunda, att dels i § 36 mom. 1 tredje stycket uttrycket »I § 24 mom. 1 b) omförmäld värnpliktig» ändras till »Å sjömanshus inskriven värnpliktig» och dels i promulgationsbestämmelserna tredje stycket andra punkten uttrycket »För de i samma lagrum avsedda värnpliktiga» utbytes mot »För de å sjömanshus inskrivna värnpliktiga».

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen, med förklarande att riksdagen funnit vissa jämkningar böra vidtagas i Kungl. Maj:ts förslag, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Lag

om vissa ändringar i värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443).

Härigenom förordnas, *dels* att § 24 mom. 1, § 27 mom. 1 A, § 36 mom. 1 och 2 samt § 37 värnpliktslagen den 30 juni 1936 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att i § 27 samma lag skall efter mom. 2 införas ett nytt moment, betecknat 2 a, av nedan angivna lydelse:

§ 24.

1. Till *linjetjänst* — — — värnpliktiga, nämligen:
 - a) värnpliktiga, vilka — — — andra klass;
 - b) å sjömanshus — — — till sjöfart; samt
 - c) bland övriga — — — skall uppgå:
 - vid *hären* till 26,324 man, däri ej inräknade vare sig de under a) omförmälda eller de inom Gotlands militärområde inskrivna värnpliktiga;
 - vid *marinen* — — — omförmälda värnpliktiga; samt
 - vid *flygvapnet* — — — omförmälda värnpliktiga.

§ 27.

1. Utbildningstid för värnpliktiga, uttagna till linjetjänst.

- A. Till linjetjänst — — — — angives, nämligen:
 - a) vid *infanteriet* — — — efter inskrivningsåret;
 - b) vid *kavalleriet* — — — efter inskrivningsåret;
 - c) vid *flottan*, de i § 24 mom. 1 b) — c) vid *flottan*, de å sjömanshus omförmälda värnpliktiga i sammanlagt trehundrafyrtio dagar och lagt trehundrafyrtio dagar och övriga värnpliktiga i sammanlagt två- värnpliktiga i sammanlagt tvåhundra

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

hundra dagar, vilken tjänstgöring skall fullgöras antingen i en följd med början under inskrivningsåret eller nästföljande år eller ock, där Konungen till följd av särskilda omständigheter prövar nödigt, i två omgångar, av vilka den ena tager sin början under inskrivningsåret eller nästföljande år och den andra fullgöres före utgången av tredje året efter inskrivningsåret;

d) vid *kustartilleriet* — — — efter inskrivningsåret; samt

e) vid *flygvapnet* — — — efter inskrivningsåret.

dagar, vilken tjänstgöring skall fullgöras antingen i en följd med början under inskrivningsåret eller nästföljande år eller ock, där Konungen till följd av särskilda omständigheter prövar nödigt, i två omgångar, av vilka den ena tager sin början under inskrivningsåret eller nästföljande år och den andra fullgöres före utgången av tredje året efter inskrivningsåret;

2 a. Beredskapstjänstgöring.

Värnpliktig, som uttagits till *linjetjänst* vid *hären* eller till *ersättningsreserven*, är skyldig att under fredstid, där Konungen med hänsyn till krigsberedskapen så prövar nödigt och i den ordning Konungen bestämmer, fullgöra en beredskapsövning om högst trettio dagar före utgången av fjärde året efter inskrivningsåret.

§ 36.

1. Landstormen tillhörande — — — fem dagar.

Landstormen tillhörande — — — tolv dagar.

I § 24 mom. 1 b) omförmäld värnpliktig, som fullgjort jämlikt bestämmelsen i § 27 mom. 1 A c) honom åliggande tjänstgöring, är befriad från deltagande i landstormsövning. Sådan befrielse må ock kunna meddelas annan värnpliktig, som, på sätt Konungen närmare förordnar, styrker sig vara i besittning av viss befäls- eller specialutbildning.

2. Då rikets försvar eller dess säkerhet eljest det kräver, må Konungen, efter statsrådets hörande, till tjänstgöring inkalla landstormen eller de större eller mindre delar därav, som finnas behövliga. Erfordras att landstorm är inkallad under längre tid, skall inkallad personal efter lämplig tidrymd såvitt möjligt avlösas.

§ 37.

Landstormen tillhörande värnpliktiga må icke användas utom riket, där ej fråga är om tjänstgöring å fartyg eller luftfartyg.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Denna lag träder i tillämpning omedelbart efter utfärdandet, där ej annat följer av nedanstående bestämmelser.

Den nya lydelsen av § 24 mom. 1 skall första gången tillämpas vid inskrivning av värnpliktiga år 1940. Emellertid skola 1,000 man av de år 1939 inskrivna, till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga i den ordning Konungen närmare bestämmer överföras till linjetjänst; skolande av sistnämnda värnpliktiga 750 man tilldelas hären och 250 man marinen.

Den nya lydelsen av § 27 mom. 1 A c) skall första gången tillämpas å de i nämnda lagrum avsedda värnpliktiga, vilkas tjänstgöring påbörjas den 1 juli 1939 eller senare. För de i samma lagrum avsedda värnpliktiga, vilkas tjänstgöring påbörjats under första halvåret 1939, skall tjänstgöringstiden utgöra 260 dagar.

Bestämmelsen i § 27 mom. 2 a skall äga tillämpning å värnpliktiga, som inskrivits år 1936 eller senare.

Bestämmelsen i § 36 mom. 1 tredje stycket första punkten skall icke äga tillämpning å värnpliktiga, vilkas tjänstgöring påbörjats före den 1 januari 1939.

B. att motionerna I: 292 och II: 453, båda såvitt de hänvisats till lagutskott, samt I: 294 och II: 449, samtliga i den mån de icke blivit besvarade genom vad utskottet ovan under A. hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 16 maj 1939.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Norman, Linder, Tamm, Hagman, Löfvander, Sten, Wistrand och Näslund;

från andra kammaren: fröken Hesselgren, herrar Hage, Skoglund, Hallagård, Molander, Sandström och Hermansson samt fru Johansson.

Reservation

av herrar *Tamm*, *Wistrand*, *Skoglund* och *Sandström*, vilka anført:

Motionerna nr 294 i första kammaren och 449 i andra kammaren avse bland annat att skapa de lagliga förutsättningarna för ökning av utbildningstiden samt upphävande av den s. k. kategoriklyvningen. Med hänsyn tili det utrikespolitiska läget anse vi dessa av arméchefen föreslagna åtgärder liksom efterutbildningen av sju äldre årsklasser i hög grad angelägna.

Riksdagen har emellertid genom sitt beslut den 13 maj i av statsutskottet behandlade frågor intagit en i sak motsatt ståndpunkt. Vid sådant förhållande anse vi oss förhindrade att nu vidtaga annan åtgärd än att erinra om vår principiella uppfattning.